

Ballai Károly: A magyar kisednevelés fejlődéstörténetének vázlata 1843—1914. Bpest, 1916, Ranschburg G. biz., n⁸ 16 l., 60 fill.

A kisedóvási törvény (1891: XV. tc.) megalkotásának 25. évfordulója szolgált alkalmúl e füzet kiadására. A címlap is, a szöveg is hangoztatja, hogy a szerző tisztában van munkája vázlatosságával; elég tehát ezt itt is csak felemlítenünk. Aki ezzel a kérdéssel még nem foglalkozott, innen megláthatja a magyar kisednevelés múltjának némely főbb mozzanatát s láthatja, hogy szerző az ú. n. gyermektanulmányi irány érvényesülését tekinti e téren is az eddigi fejlődés legértékesebb jelenségének. Szükséges volna azonban ki is mutatni, hogy ez az irány valóban uralkodik a mai magyar kisednevelésben. Ez az igazolás megtörténhetett volna akár azzal, hogy a felemlített löcsei kiállítás (1910) tanulságait előadja, akár azzal, hogy Peres Sándor munkájának folytatásául a «Kisednevelés» c. folyóirat utóbbi évfolyamait ismerteti. Ebből valamennyire mégis tényeket látunk volna az egyébként nem tagadott állítás igazolására. Morlin Emil millenniumi tanulmánya pedig (A magyar kisedóvás multja és jelene) lehetővé és kívánatosá teszi, hogy az abban foglaltak ismétlése nélkül az újabb fejlemények adassanak elő. Ezt itt kevésse találjuk. Különösen tanulságos lehetett volna, ha — éppen mert «fejlődéstörténet»-et ígér, tehát a benső alakulás rajzát — azt veszi számba: miként dolgoztak és hogyan hatottak a kisedóvóképző-intézetek. Nem sok van. Ezek s a már átalakult intézetek volt növendékeitől azok munkájára nézve is gyűjtve adatot, nem lett volna nehéz rámutatni: mit jelentett ezen a téren az állami gondoskodás, milyen szellemet vittek szét egy-egy képzőből az óvónők, s akkor mélyebb pillantást vethettünk volna a fejlődés rejtett mozgatóira. A «Kisednevelés» kötetei bőven szolgáltak volna adatokkal; azokból megismertünk volna néhány olyan nevet is, amelyeknek szerény viselői nélkül a magyar kisednevelés nem volna ott, ahol van. Ilyen volt pl., hogy csak elhunytat említsek, Fodor Lajos hódmezővásárhelyi mintaóvó. A régebben mult időből meg azt lett volna jó, sőt manapság célszerű, kidomborítani, hogy a XX. sz. első felének nagy politikusai a kisedóvástól a magyarság jövője érdekében vártak sokat. — Reméljük, hogy a szerző lelkes jóakarata egyszer a kisednevelés történetét teljesebben is elénk adja.

i. s.

Dr. Adalbert Czerny: Die Erziehung zur Schule. Schriften des Deutschen Ausschusses für den math. und naturwiss. Unterricht, II. Folge, Heft 1. Leipzig u. Berlin, 1916, Teubner, n⁸ 18 l., —80 M.

A szerző a berlini egyetemen a gyermekgyógyászat tanára s ebben a füzetben az orvos és a nevelő közös nézőpontjából szól az